

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESETŐJE
Új sorozat, IV. évfolyam, 3. (28.) szám
Bécs, 2009 március

Mircea Dinescu

Ne lőjete a zongoristára, mert úgys agyonlövi magát

Valahányszor a kommunizmus bukása előtti időszakról beszélünk, hajlamosak vagyunk érzésektől mentesen, könyvelőmódra, és nem megfelelő műszerekkel mérni egy olyan kort, amely legalább két nemzedéknyi művész életére nyomta rá a bélyegét, olyanokéra, akik a saját bőrükön próbálták ki a túlélés technikáját abban a rendszerben, amely a falkában élést s a kórusban való kántálást hirdette, s allergiás volt a szólistákra és a közösségtől elszakadt egyénre.

Az új nemzedék ugyanazzal a közömbösséggel vizsgálgat ma bennünket, amellyel a háziasszony forgatja ujjai között a mélyhűtött közérte húscsomagot, mit sem sejtve, hogy Yeti, e jégvilági lény, valójában pirosra izzított kemence tetején élt.

1948-ban, miután I. Mihály király annyira meghatódott a Vörös Hadsereg madrigáljától, melyet az ablaka alatt dalolt el, hogy önként leköszönt trónjáról, a Párt sietve menesztette néhány megbízható káderét, hogy vegye lajstromba a Peles Kastélyban maradt művészeti értékeket, melyek immár a nép tulajdonát képezték. Miután felhúzták karjukra fekete ingujvédőjüket, az elvtársak rőfös léccel felfegyverkezve tüstént munkához láttak, s megmérték a falakon levő összes festményt, a következő jegyzőkönyvet testálva az utókorra: "Hohenzollern Mihály polgártárs egykori javainak ellenőrzése eredményeképpen a következőket állapítjuk meg: az ebédlő teremben több Rubens kép található, melyek összesített felülete 24 négyzetméter; van még 15 négyzetméter Velásquez, 8 négyzetméter és 30 négyzetcentiméter Goya, valamint összesen 120 négyzetméter ismeretlen elvtárs által festett kép."

Mielőtt napjaink ifjú könyvelői ugyanilyen módon mérik meg múltunkat, íme, most alkalmunk nyílik, hogy saját magunk készítsünk leltárt illúzióinkról, vereségeinkről és kompromisszumainkról, s hogy minden fellengzőségtől, de dühtől is mentesen belássuk, a gulág, melyben éltünk, nem volt híjával vidámságnak, lévén, hogy a kommunista idők művészeti egyesületei ugyanolyan benyomást keltettek, mint egy hangoskodó pelikántelep a folyami delta közepén, melyben a politikai foglyok közben szorgosan vágják a nádat.

A Román Szocialista Köztársaság Írószövetsége 1948-ban kelt új életre a korábbi, 1909-ben létrehozott Román Írók Társaságának hamvaiból, vagyis nem volt ízig-vérig sztálinista találmány, ahogyan azt ma hiszik, hanem inkább egyfajta egzotikus micsurini kenyérfa, mivel hogy a két világháború közötti dekadens és szimbolista írók öreg törzsébe oltották bele az újfajta Írói Iskola melegágyában kikelt optimista vesszőcskét. Nagy költőink arra kényszerültek, hogy szegre akasszák lantjukat, azokat pedig, akiknek folt volt az életrajzán, kizárták a szövetségből, megbélyegezték a *Scanteia* pártlap vágóhídján és elküldték őket átképzésre a Periprava vagy Poarta Alba alkotóházak rácsai mögé, munkáik közlését is betiltván kerek húsz esztendőre. Fontos íróink zöme azonban, aközött ingadozva, hogy lelkiismeretére hallgasson vagy hallgattassa ki magát vádlotként egy koncepció peren, végül irulva-pirulva beilleszkedett a közösségbe.

A tartalomból:

MEGHÍVÓ:
DRAGOMÁN GYÖRGY
„A fehér király”
Az íróval beszélget
Szabó T. Anna (3. oldal)

SZABÓ T. ANNA
versei:
Elhagy
Hangok a várakozásban
(5. oldal)

Az 1848–49-i szabadság-
harc anekdotakincsből
(7. oldal)

JOÓ IMOLA
Haydn másképpen
(8. oldal)

GYERMEKEK OLDALA:
Húsvéti locsoló versek
(9. oldal)

FIGYELŐ
Előzetes,
Kiállítások,
Impresszum (10. oldal)

(Folytatás a 2. oldalon)

Az opportunizmus egyébként nem a kommunizmussal egyszerre jött létre, amit mi sem bizonyít jobban annál, hogy 1938 táján a román írók közössége egy II. Károly királyt dicsőítő kötetet adott ki, melyben a legfőbb uralkodót Periklészhez hasonlítják, ugyanúgy ahogyan azt Zoe Dumitrescu-Busulenga ösztönsége tette a csizmadia Ceausescuval negyven esztendővel később

A nyaraló-alkotóházak, a zárt körű vendéglők, az állami díjak és a kötetek szédítően nagy példányszámban való kiadása -- íme csupán néhány csapda, melyet a sztálinista terror állított pennaforogatóinknak.

S ki volt képes visszautasítani effajta kínzást?

Ceausescu az írókat a párt megbízható segéltörőinek tartotta, noha a leírt szótól való félelem továbbra is szorította a pártaktivisták torkát, akik a cenzúra árgus szemeivel figyelték nemcsak a sorok közét, hanem a sorokat is, melyek a Kárpátok génuszát dicsőítették, s bizony olykor visszaküldték őket az Írószövetségnek, azzal az utasítással, hogy sokkal több tejszínhab kell rá.

Érdekes egyébként, hogy a kommunizmus megerősödésével egyre több párnát húztak ki az írók feneké alól, mert míg az ötvenes években egy irodalmi lap első oldalán megjelent versért járó pénzből télikabátot lehetett vásárolni, a hetvenes években egy ugyanott közölt vers szerzői díjából már alig futott sültre és egy palack borra.

A pelikántelep azonban működött tovább, mert a hatalom érdeke azt kívánta, karámban tartsák őket, a Securitate diszkrét megfigyelése alatt, amely nemcsak az alkotóházak falait, de még a tányérokat is ellátta mikrofonokkal az írók éttermében. Mai titkosszolgálatunk hál' Istennek már nem vesztegetik el idejüket holmi költőcské lehallgatásával, amit mi sem bizonyít ékeesebben, mint az, hogy 1992-ben a frissen elhelyezett mikrofonjaikat nem az Írószövetség épületében, hanem az RMDSZ Enyed megyei székházában fedezték fel.

Visszatérve az előbbiekre, annak ellenére, hogy csoportban éltek, művészeinkről nem állítható, hogy túlzottan szolidárisak vagy bátrak lettek volna, amikor rájuk fagyott a politikai helyzet. Szerintem épp ellenkezőleg, valahányszor a Párt hosszabbra eresztette a láncot, a medve is úgy kezdett táncolni, mintha nem lett volna bilincs a lábán, mert rendszerint az történt, hogy amikor a felső vezetéség rámondult valamelyik disszidensre, a falka tüstént úgy érezte, muszáj kiközösítenie az illetőt soraiból. Első rangú íróink körmönfont gyávaságról tettek tanúbizonyságot s ugyanolyan körmönfont önmegnyugtatóssal fordították el tekintetüket a körülöttük dúló terrortól, azzal kábítva el magukat, hogy ők a kultúra terén fejtik ki ellenállásukat s

emiatt nem veszélyeztethetik karrierüket, életművüket csupán egy bolond miatt, akinek kedve szottyant azt kiabálni, meztelen a király. Hiszen a parasztk is a földművelés révén fejtették ki ellenállásukat, nem?

Emlékezetes marad Zaharia Stancu, az Írószövetség volt elnökének esete, aki a hatvanas években ellenállhatatlan kényszert érzett elvtársiasan belerúgni Borisz Paszternákba, amikor nyilvánosan felvetette a kérdést, vajon honnan a fenéből bukkant elő ez a nevenincs kispolgár, aki harminc ezüstért képes volt szennyirodalmát a Nyugat szolgálatába állítani. A megbélyegző cikk címe az volt, hogy: "Paszternák? Nem ismerem Paszternákot!". A sors iróniája azonban, hogy korábban, a negyvenes években ugyanaz a Zaharia Stancu számtalan verset fordított le és közölt a nevenincs Paszternáktól, aki aztán bizonyára törvénytelen úton vált a Nobel-díj tulajdonosává.

Céhtagjaink apró civilkurázs próbálkozásai olykor a nevenségesség határait súrolták, mint például amikor az Írószövetség folyóirata, a *Luceafarul* élére egy olyan pártaktivistát helyeztek, aki nem volt tagja a szövetségnek, ezzel megszegve a státútumát, s a tiltakozó beadvány, melyet vagy tíz jeles író bütykölt Nicolae Ceausescunak, körülbelül ezekkel a szavakkal kezdődött: "Hőn szeretett és tisztelt Nicolae Ceausescu elvtárs! Arra kérjük Önt, aki az igazságot a legmagasabb zászlójára tűzte, és aki élete párjával egyetemben szüntelen öröködi a kultúra előmenetelén, hogy... satöbbi... satöbbi". Hízalgő hangneme ellenére, mely arra volt hivatott, hogy finoman masszírozza az elefánt hasikáját, a beadványt végül mégsem küldtük el, mert már nem emlékszem melyik prózaíró, aki a Kommunista Párt Központi Bizottságának is tagja volt, arra figyelmeztetett, hogy szovjet tankok manővereznek határaink közelében, úgyhogy nem illik pont most lázadoznunk.

Megeshet, nem csak a művészeinkből, hanem általában a románságból is hiányzik a szolidaritás génje, hiszen a társadalom úgynevezett "egészséges" rétegei sem jeleskedtek összetartásban. Egyik középiskolai társam, egy profi öngyilkos és lázadó, aki később román nyelvtanár lett Slobozján, a nyolcvanas években kiöltött egy roppant hatékony tiltakozási módot, ami lényegében abból állt, hogy egyik éjszaka teleragasztotta a bukaresti Északi Pályaudvar falait Ceausescu elleni felkelésre buzdító röpcédulák százaival, abban a reményben, hogy a hajnalban megérkező piaci árusok hatalmas tömege, vele az élén, elindul majd a Palota Tér felé.

(Folytatás a 6. oldalon)

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság áprilisi irodalmi szalonjára

Dragomán György író (Budapest),
a 2008-ban nemzetközi sikert aratott "A fehér király" című regényéről
beszélget élettársával, **Szabó T. Anna** költőnővel

2009. április 5.-én, vasárnap, d.u. 17:30 órakor
Az előadás helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Dragomán György

A regény befejezés nehézségei

Kétezer négyben volt a Kultura.hu -n egy staféta rovat, ahol egy kapott kérdésre kellett válaszolni, aztán újrakérdezni valaki mástól. Tőlem a feleségem, Szabó T. Anna kérdezett, arra volt kíváncsi, hogy bírtam én regényt írni amíg ő a PHD (doktori -- szerk. megj.) disszertációját fejezte be.

Regényt befejezni nehéz. Elkezdni se könnyű éppen, de befejezni sokkal nehezebb. Persze biztos vannak olyan módszeresen precíz írók, akik azon a napon, hogy belevágnak, már azt is tudják, hogy mikor lesznek készen, és attól kezdve nekik az egész írás csak egy nagy visszazámlálás, várják mondjuk azt a keddi napot, amikor majd befejezik, a keddi nap eljön, és tényleg, leteszik a tollat, készen vannak, hurrá, lehet menni pezsgőt bontani.

Na jó, elárulom, hogy valaha én is ilyenfajta írónak gondoltam magam. A legelején. Amikor ismerőseim arról faggattak, hogy mikor leszek kész (ez egyébként a második leggyakrabban feltett kérdés az éppen készülő regénnyel kapcsolatban, az első az, hogy "miről szól?"), mindig megmondtam. Ilyeneket állítottam, hogy "másfél év múlva", "jövő tavaszra", "ó nemsokára, már csak tíz nap, vagy két hét." Aztán rá kellett jönnöm, hogy tévedtem. De még ez volt a jobbik eset. Mert az is előfordult, hogy ilyenkor hazudtam. "Ó már, az utolsó harmadát írom, már csak egy fél év." Hazudni nem szép dolog. De ez nem igazi hazugság volt, mert közben egy kicsit magam is elhittem. Mert hátha. Hátha tényleg. Persze aztán kiderül, hogy mégsem, ez viszont elég bántó. "Most mit hazudozok itt össze-vissza?" Pláne, amikor ez egyébként nem szokásom? Aztán rájöttem, hogy babonából. Mert akkor legalább van egy időpont, amíg ellátok, és olyan lehetek, mint az a versenyagár, aki maga elé lógatja a műnyulat. Inalhatok. Más kérdés, hogy olyan is előfordul, hogy egy kicsit el is hiszem, hogy odaértem,

befejeztem, tényleg vége, eltelik egy boldog nap, már azt a bizonyos pezsgőt is majdnem kibontom, de aztán mégiscsak rájövök, hogy "még nem van kész" (két és fél éves kisfiam szokta így indokolni azt, hogy mért nem akarja abbahagyni a sínkalapálást). Ezzel a mostani könyvvel kétszer is így jártam. Elég rossz érzés ilyenkor, hogy folytatni kell, de legalább azzal a tudattal teszi az ember, hogy "már csak pár apróságon kell javítani, legfeljebb három nap". Ó hogyne.

Az, hogy ezt a könyvet nehéz volt befejezni, magából a könyvből is következett. A tartalmából és a formájából. Egy tizenegy éves fiú meséli a gyerekkorát benne, szinte levegőt sem vesz, úgy mondja, mondja, mondja, mesél egy gyerekkorról, ami nem az én gyerekkorom, csak majdnem az, de ez a majdnem épp elég hangsúlyos ahhoz, hogy semmi se olyan legyen, mint amilyen valójában volt, már a helyszíne sem az én gyerekkorom helyszíne, mert vadabb, valószínűlenebb és izgalmasabb hely, mint amilyen a nyolcvanas évek Erdélye volt, és egyáltalán, az én apámat sosem vitték a Duna csatornához, nagyapám nem volt párttitkár, sőt, éppen ellenkezőleg. A valóságban tehát semmi sem olyan volt, és semmi sem úgy történt, ahogy ebben a könyvben, és ez az áradó, hosszú-hosszú mondatokban szinte hadarva mesélő gyerekkorom, amely végül is sok szempontból a sajátom, nagyon nehezen engedte formába terelni magát. Aztán rájöttem, hogy novellaregény szerkezetet kell használnom, olyat, amelyben a fejezetek önmagukban is olvashatóak, de mégis összeállnak egy nagyobb egységgé úgy, hogy a történetek kiadnak egy pontos kronológiát. Ezzel megkönnyítettem és megnehezítettem a feladatomat, mert belátható szakaszokra oszlott a munka, de sokkal nehezebb volt összefogni a történeteket, ráadásul nem is sorrendben

.....
 írtam a különböző fejezeteket, így aztán néha olyan kaotikus állapotok uralkodtak a fejemben, mint mondjuk egy filmforgatáson, sokat kellett dolgozni azon, hogy összeálljon a kronológia. (A végén egy nagy lapra rajzoltam fel mindent, három napig dolgoztam, de hogy pontosan mi volt rajta, azt nem tudom, mert a lap megmagyarázhatatlan módon elveszett, így utólag azt gondolom, hogy úgy próbáltam öntudatlanul lázadni a saját munkám ellen, hogy véletlenül kidobtam.)

Na de ezek mind a saját személyes belső bajaim, arról, amit kérdeztél, hogy ez a furcsa nyár milyen volt, hogy miként viseltem, hogy te PhD dolgozatot írsz szinte éjjel-nappal, nem is írtam. Az egyik első szabály, amit az írással kapcsolatban hoztam, az volt, hogy soha nem más a hibás. Megfogadtam, hogy sose fogom a körülményeket okolni, ha az írás nem megy, annak csakis én lehetek az oka. Nem mondhatom, hogy azért nem tudok írni, mert nincs dolgozószobám, vagy fordítani kell, vagy nem hagy a kisfiam. Nem, én akartam írni lenni, tudtam, hogy mit vállalok, úgyhogy akkor az írás az én felelőségem, nem várhatom el másoktól, hogy ehhez alkalmazkodjanak. Ez igen nehezen betartható, de nagyon hasznos szabálynak bizonyult. Mert a gyakorlatban kiderült, hogy szinte senki se fogja megérteni, hogy mennyire fontos az íráshoz a békénahagyás. Az, hogy hagyjanak békén. Hogy ne zavarjanak. Az emberek meglepő gyakorisággal hajlamosak ilyeneket mondani: "Otthon vagy, jaj de jó, akkor odamegyek, nem zavarlak, csak...." a mondat vége meg tetszőlegesen bármi lehet, az írás szempontjából mindegy is. Ennek a másik variációja, hogy azt mondják "Dolgozz nyugodtan, addig én..." Ezeket a nehézségeket

meg kell próbálni nyugodtan viselni. Csak az a baj, hogy én nagyon indulatos természetű vagyok. De remélem, hogy ez a szabály segít abban, hogy ne legyen elviselhetetlen mellettem az élet, hanem csak jó nehéz.

Még egy fontos gyakorlati tanács ide a végére. Ha az embernek két-hároméves forma fiacskája van, aki nem jár bölcsödébe, és regényt akar írni mellette úgy, hogy nincs zárható ajtajú dolgozószobája, akkor ajánlatos beszereznie egy nagyobb készlet gumimacit is. Az én Gábris fiam ugyanis a nyáron gyakran kilátogatott hozzám a konyhába (ott dolgoztam, először a kishálószobából szorultam ki a nappaliba, és aztán onnan a konyhába, tovább már nem igen volna hova szorulni, előszobánk ugyanis nincsen, bár egyszer mintha céloztál volna rá, kedves Anna, hogy Kálnoky egy konyhakredencbe zárkózott és ott írt), szóval Gábris ki szokott látogatni hozzám a konyhába, és megkérdezi, hogy mit csinálok? - dolgozom -, belehallgathat-e a muzsikámba? (zenefüggönnyel pótolom a csendet, néha egész délelőtt képes vagyok ugyanazt a mondjuk tíz perces számot hallgatni)- igen tessék - nem megyek-e inkább be játszani, mondjuk garázst építeni? - nem, most még egy kicsit dolgozom - jó, akkor van-e gumimacim? - igen, tessék, milyen színűt kérsz - - sárgát, nem pirosat, sárgát és pirosat és még zöldet is!

Ennél többet regénybefejezésről nemigen tudok mondani. Dobnám is tehát tovább a labdát, Rakovszky Zsuzsának, akiről azt hallottam, hogy szintén befejezte a második regényét, úgyhogy mindjárt meg is kérdezném tőle, nála hogy megy ez?

KONCERT A BÉCSI IGAZSÁGÜGYI PALOTÁBAN

Az Adolf Winkler professzor vezette Franz Schmidt kamarazenekar, Guyás Béla (Neues Orchester Basel) vezényletével Beethoven, Haydn, Mozart és más kedvelt zeneszerzők műveit adja elő. Közreműködnek Joó Imola professzor, zongoraművész nő nagy tehetségű tanítványai a bécsi Zeneakadémiáról.

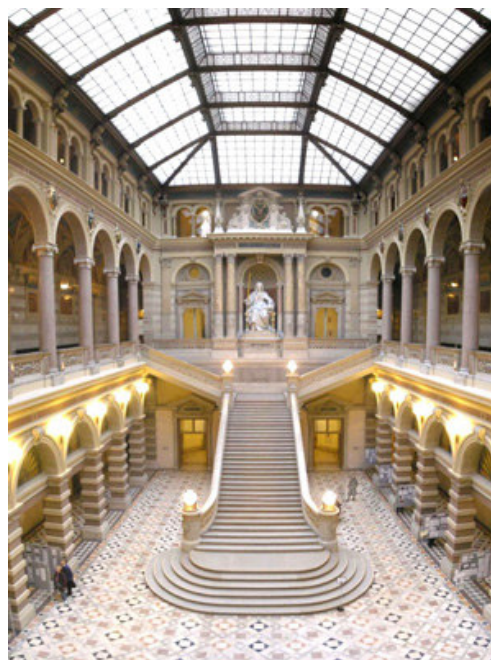
Helyszín: **Justizpalast Wien,
 Schmerlingplatz 10, Wien 1010**

Időpont: **2009. április 23., 19:30**

A jegyek elővételi ára 20, a helyszínen 22, diákoknak 10 Euro.

A jegyek elektronikus levélben is megrendelhetők a karten.kammerorchester@gmx.at címen.

Felvilágosítással Sylvia Murczek szolgál a **0699 1260 2202** telefonszámon.

.....
Szabó T. Anna versei

Elhagy

Elárul és elhagy.
 Kilök magából és elhagy.
 Önmagát adja ennem és elhagy.
 Ringat és elhagy.
 Talpam simogatja, fenekem törüli,
 hajamat fésüli, elhagy.
 Orrom az illatát issza, ölel:
 „Soha nem hagylak el!” Elhagy.
 Áltat, mosolyog, súgja: „Ne félj!”
 Félek és fázom, és elhagy.
 Este lefekszik az ágyra velem,
 azután kioson és elhagy.
 Nagy, meleg, eleven, fészekadó,
 csókol és dúdol és elhagy.
 Cukorral tölti a két tenyerem,
 tessék, ehetem: elhagy.
 Sírok és ordítok, úgy szorítom:
 foghatom, üthetem, elhagy.

Csukja az ajtót és hátra se néz,
 nem vagyok senki, ha elhagy.
 Várom, ahogy remegő kutya vár:
 jön, ölel, simogat, elhagy.
 Ő kell, mert nélküle élni halál,
 felemel, melegít, elhagy.
 Ketrec a karja, de ház az öle,
 vágynék vissza, de elhagy.
 Egy csak a lecke: nem ő vagyok én,
 idegen, idegen, elhagy.
 Ott a világ, lesz más, aki vár!
 Lesz majd benne, kit elhagyj.
 Csukd be az ajtót, vissza se nézz:
 várni a könnyebb, menni nehéz,
 lesz, ki elárul, lesz, ki elárul,
 mindig lesz, aki vár, aki fél,
 mindig lesz, aki vissza se tér,
 megszül, és meghal, és elhagy.

Hangok a várakozásban (részletek)

(És újra szól)

Éjszaka van, és mind elhagytak engem.
 Férfjem, fiam nyugodtan alszanak.
 De mozdul, fordul a harmadik bennem,
 egy tapintásról ismerős alak:
 a lába, karja, térde kifeszíti
 a bőrömet, mint keret a dobot,
 saját ütemét belém kényszeríti,
 ahogy mozog és kapkodón dobog,
 képére formál, magává gyúr engem,
 hogy ezentúl már egy legyek vele,
 hogy bennem-létét soha ne feledjem,
 hogy mardosson majd mohó melege.

Jaj, két fiaim: karom, ölelésem,
 siető lábam, otthonos ölem –
 nélkülük egész nem vagyok egészen,
 de ők egészek lesznek nélkülem.

(Mária hangja messziről)

Fogadjátok és szüljétek mindet!
 Megváltanak majd, szeretnek minket.
 Jó hírt fogadtam, fiat fogantam,
 más akaratnak, halálnak adtam.

Engem akart, hát hadd legyek eszköz!
 Hadd legyek áldott asszonyaid közt.
 Testembe szálla – illesse hála –
 isteni léte, földi halála.

(Magdolna hangja közelről)

Mért vagyok asszony? Tűrök és várok:
 halál kezében húsom a zálog –
 adom-e majd, ha cserébe kéri?
 Megváltást vártok? Szeretek élni.

Adjam a vérem? Nyújtsam a testem?
 Magamat végleg kényére vessem?
 Nézzem, ha rezzen, lessem, ha szusszan,
 várjam, ha elmegy, vágyjam, ha itt van,
 s mint a szuka, ha kicsinyét ója,
 legyek kuckója, vigasztalója...?

Gyenge vagyok – mit tehetek érte?
 Lenyaljam tán, ha csordul a vére?
 Enyhítsem lázát hús tenyeremmel?
 Fájdalom ellen senki az ember.

(És az asszony válaszol)

Ó, puha háta, combja, térde!
 Ó, ölelése édessége!
 Függeszkedése! Ragaszkodása!
 Csepp tenyerének simogatása!
 Gyöngék hatalmas gyöngédsége!
 Születni, szülni érdemes érte.

Éjente ágyához lopózom,
 leheletével takarózom –
 fekete pillás, lehunyt szemeknek
 suttogom egyre: nagyon szeretlek...

(Mircea Dinescu: „ Ne lőjétek a zongoristára, mert úgyis agyonlövi magát” - Folytatás a 2. oldalról)

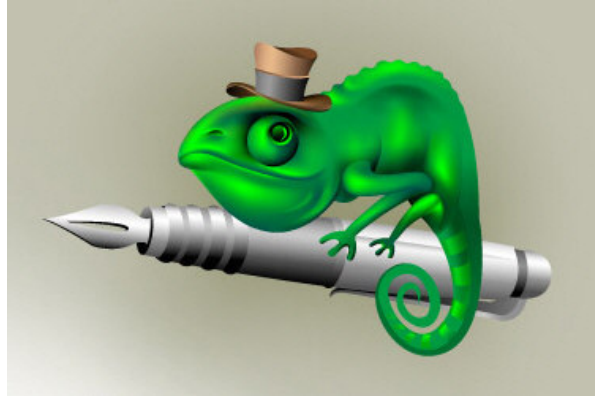
Nos, az történt, hogy az álmos ingázók, azt gondolván, valami olcsó garzont vagy használt kerékpárt kínálnak a falragaszokon, odasiettek elolvasni őket, ám amikor rájöttek, miről van szó, eszeveszetten menekülni kezdtek a kijárat felé, úgyhogy félóra múltán teljesen kiürült a pályaudvar, a kiáltvány szerzője pedig megundorodva önként adta fel magát a vasúti rendőrőrsön.

Nem tudom elfelejteni, hogy házi fogságom idején, költőkommandók általi kiszabadításomat

meggátolandó, az Írószövetség mintegy kétezer tagját olyan jól irányított híresztelésekkel vakították

meg és altatták el, miszerint a kapum előtt örökdő fogdmegek ellenére a finn-szláv-ugor eredetű nejem közvetítésével mind a szovjet, mind pedig a magyar nagykövet kaviárral és Tokai borral traktál engem ketrecem résein keresztül. Következésképpen kollegáim vagy irigyeltek vagy szitkokat szórtak rám miközben ők, szabaddalban ugyan, az éhhalállal néztek farkasszemem.

Érdekesnek tartom, hogy a disszidenseket magányossággal sújtották, holott ugyanakkor a színészeknek például megtiltották, hogy

egymagukban jelenjenek meg a Cinema folyóirat fedőlapján, s még az zeneszólístáknak is tilos volt egyedül szerepelniük a televízió képernyőjén, szigorúan csak kórusban énekelhettek, aminek következtében egy szilveszteri műsorban három tenor együtt dalolta a balkon alatt, hogy "Ma este feljövök hozzád...", mely által akaratlanul is a csoportos szexet reklámozták a hírhedt, csak részben színes de híradóiban mindig színes tévécsatorna hullámhosszán.

A valóságnak megfelelő anekdotával zártam, pont azért, hogy ne csak fekete-fehéren ítéljük meg a kort, amelyben élünk. Túlélési gyakorlataink olykor irodalomtörténetileg elvitathatatlan értékű remekműveket szültek, az pedig nem róható fel nekünk, hogy néha neveltünk is és néha boldogok is voltunk azokban az években. Ha csak a szenvedés szülne igaz művészetet, a tudószanatóriumok tele volnának lángezekkel.

A kapitalista művészi alkotóegyesületekről ma nem szeretnék beszélni. Egy ilyen létesítmény egyik első pácienseként, még 1990-ben, hamar kilábaltam e betegségből.

A fenti szöveg 2008. szeptember 21.-én, Budapesten, a Magyar Írószövetség által megrendezett "Írószövetségek 1989 előtt és után" című értekezleten hangzott el, majd a Cotidianul című bukaresti napilap közölte. Románból fordította Kászoni Zoltán.

A Bornemisza Péter Társaság színjátszó csoportja közleménye:

Az eredetileg 2009. március 14. és 15.-re tervezett és betegség miatt elmaradt

Örkény István: *Tóték*

című dráma bemutatójának új időpontja:

2009. május 15. péntek 16:30 órakor és

2009. május 16. szombat 19:00 órakor

Bécs 16, Theater im Werkraum, Ludo Hartmann Platz 7 (bejárat: a Koppstrasse-ból).

Jegyelővétel: Mag. Hollós, tel. 0664-1320205

Az 1848–49-i szabadságharc anekdotakincséből

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc tiszteletére igazi ritkaságot ajánlunk olvasóink figyelmébe. Az alább közreadott történetek Farkas Emőd "Az 1848-49-i szabadságharc anekdotakincse" című könyvéből valók, amely 91 évvel ezelőtt jelent meg először a Rózsa Kálmán és Neje Könyvkiadó és Könyvnyomda Rt. gondozásában. A derűs, olykor fekete humorral átítatott történetek közel hozzák a mai kor emberéhez a régi idők hétköznapjait – mindenféle történelmi pátoz és historizálás nélkül.

Az Isten szolgája gyalog is járhat

Rákosnál szép tölgyerdőn vonultak keresztül a honvédek. Amint kiértek az erdőből, egy görögkeleti esperes hintójára bukkantak, amelybe két pompás ló volt fogva. A honvédek megállították az esperest, aztán felszólították, hogy szálljon ki a kocsiból, mert a lovakra szükségük van.

Az esperes savanyú képet vágott, de engedelmeskedett. Eközben odajöttek a tüzérek is, akik nagy hiányt szenvedtek ágyús lovakban.

– Jó lesz az a két ló nekünk – mondták a tüzérek.

– Hát akkor én hogyan megyek haza – sópánkodott az esperes.

– Ha az apostolok tudtak gyalog járni, akkor a tisztelendő úr is mehet gyalog – volt a válasz.

Az esperes zúgolódott, de bíz' a két lovát mégis az ágyúk elé fogták, s ezzel vigasztalták a papot:

– Isten szolgája gyalog is járhat.

– Hát önök nem járhatnak gyalog?

– Nem bizony, mert mi a halált szállítjuk, s annak paripa dukál – válaszolták nevetve a harácsoló tüzérek.

Miért történt a szerencsétlenség?

A kápolnai csatában egy honvéd tüzérnek mind a két lábát leszakította az ágyúgolyó, s kínjai közt nagy hidegvérrel jegyezte meg:

– Lelkemet, testemet sokszor ajánlottam az Istennek, de a lábam sohasem jutott eszembe. S lám, most itt a baj!

Az ellenség nem tudja!

– Mi jut eszedbe? Töltetlen puskával menni az ellenségnek? – mondá az egyik nemzetőr a másíknak a szabadságharcban.

– Csitt! Hisz az ellenség nem tudja!

Orosz süveg Kossuthnak

Komárom alatt a június 21-i csatában vagy ötven oroszot fogtak el a honvédek, s Görgei elé kísérték, aki főleg azért jött oda, hogy meggyőződjék az orosz betörés igaz voltáról.

Mikor aztán felálltak előtte a fogoly oroszok, az egyiknek a fejéről levette a medvebőrös süveget, és honvédcsákót nyomott a helyébe. Aztán az orosz süveget bepakoltatta, s futárral elküldte Kossuth Lajosnak.

– Jelentem a kormányzó úrnak – szolt a megérkezett futár –, hogy ilyen süveg alatt sok ezer főt láttunk.

– Rövidítsék meg egy fejjel őket! - ajánlotta neki a kormányzó.

Látszik, hogy költőt visz

Petőfit Bem apó annyira szerette, hogy a "fiának", ez pedig őt "apámnak" nevezte. Az öreg egy fekete szőrű, lusta, vén paripát ajándékozott a költőnek Nagyszebenben. Nyilván azért ajándékozta meg ilyen vén csatalóval, hogy el ne ragadja vagy le ne vesse kedvenc költőjét.

Mikor Bem apó Lugos alatt nagy hadi szemlét tartott, vágatva jött ki a városból törzskarával. Kíséretében volt Petőfi Sándor is az ő lusta paripáján, amely azonban – a többitől kedvet kapva – szintén vágatott.

Bem apó csodálkozva látta, hogy egyszerre milyen fürge lett az öreg csataló. Mosolyogva fordult Petőfihez, és franciául így szolt:

– Látszik, hogy költőt visz, Pegazus lett belőle!

Nem kell az okosabb!

Az vízaknai, szerencsétlen végű csatában, amelyben Petőfi is részt vett, a maroknyi honvédsereg rendületlenül állta az ötszörte nagyobb osztrák sereg tüztét.

Báró Puchner többször lőtávvolba jött, s a tüzérek le akarták löni. Ezt azonban Bem apó megtiltotta nekik.

– Ne lőjete rá – úgymond –, mert helyette majd okosabbat küldenek, akivel aztán nem lehet olyan könnyen elbánni!

.....
 Joó Imola

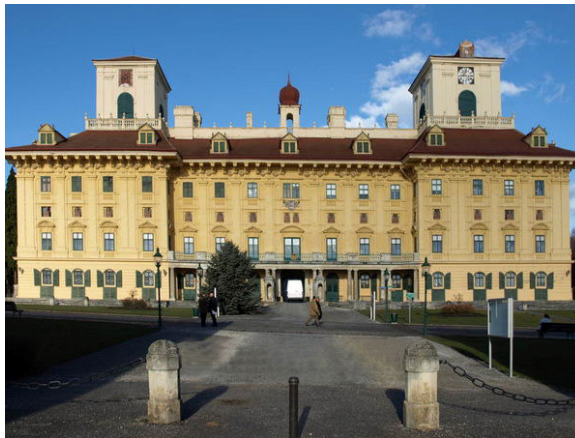
Haydn – másképpen

A zenei világ ismét ünnepel, és ennek a központja, mint olyan gyakran, most is Ausztria, vagy pontosabban Bécs. Joseph Haydn, a nagy osztrák zeneszerző, kétszáz évvel ezelőtt halt meg. Ha őszinték akarunk lenni, egy elhalálozás évfordulóját nem lenne szabad "ünnep" szóval illetni, inkább megemlékezés, méltatás volna a helyes kifejezés. De hát megemlékezni a szigorúan vett értelemben csak arról lehet, akit életében is ismertünk. Méltatni pedig egy olyan zenei óriást, mint amilyen Joseph Haydn volt, nem is igazán lehet: hiányoznak hozzá a megfelelő szavak.

Mégis: ünnepelünk, megemlékezünk, méltatunk. A rádió, a televízió, a zenei és nem zenei újságok tömege ontja ebben az évben a nagy muzsikusi életének különböző állomásait, élénk tárul az Eszterházy kastély monumentális épülete, szinte látjuk, ahogy ott jár, komponál, vezényel, mulatságokat rendez, kottákra felügyel a hercegek házi zeneszerzője, akit kedves, humoros, szinte kedélyes lényé miatt a bécsiek "Papa Haydn" néven emlegettek. De ennek a névnek van egy ennél sokkal mélyebb értelme is: a zene nagy családjának a feje, atyja volt. Ebből a gazdag zeneiségből merített a mester tanítványaként a fiatal Beethoven, Mozart neki ajánlotta a legérettebb vonósnégyesét, egy üzenet kíséretében, amelyben elismeri, hogy Haydn vezette őt az igaz útra. Amikor aztán Mozart eltávozott az élők sorából, Haydn azt mondta, hogy száz év is beletelik, míg ekkora lángész lesz megint ezen a földön. Ma már tudjuk, hogy eltelhet még akárhány száz esztendő, de ilyen titán nem jár többet a halandók között... Pedig volt idő, amikor az a nézet uralkodott, amely szerint Haydn és Mozart művei alig többek a Beethovenhez vezető lépcsőfoknál! De ezen a ponton is szerencsére túljutott mára a zenei világ véleménye. Robert Schumann, mielőtt vonósnégyest komponált volna, mintának Haydn vonósnégyeseit tanulmányozta, Brahms a "Haydn – variációk"-kal hódolt nagy kollégájának, Schubert korai szimfóniái pedig egyenesen "ügyes Haydn-utánpótlások" voltak (Molnár Antal).

Azt hiszem, nincs értelme, hogy itt most kitérjünk Haydn műveinek elemzésére, munkásságának részletes ismertetésére, hiszen mint már említettük, ezt okos emberek megtették már és teszik továbbra is. Többet érne ennél, egyes kompozíciókat

hangversenyeken nemcsak meghallgatni, hanem minden "tudás" nélkül a lelkünkkel ráfigyelni a szimfóniákból, szonátákból, triókból, oratóriumokból, versenyművekből áradó mély és igazi emberi lélekből fakadó, csodálatos hangokba öltöztetett mondanivalóra, nekünk szóló üzenetre. Ember volt ő, minden nagysága mellett, aki öregén és már betegen be merte vallani egy vegyeskar szájába adva azt, hogy "Hin ist meine Kraft, Alt und schwach bin ich" ("Minden erőm oda van, öreg és gyenge vagyok"). De azt is tudjuk, hogy egyházi alkotásaiban a derű fénye ragyog a harmóniakon keresztül, mert: neki az "örömtől ugrál" a szíve, ha Istenre gondol. Egy csodálójának írt levelében ezt olvashatjuk: ...

"Gyakran, amikor sokféle munkámban nehézségekkel küszködök és amikor nehezemre esik tovább rónom a megkezdett utat – egy titkos hang azt suttogja nekem: 'Oly kevés a derűs és elégedett ember, a bánat s a gond űzi őket szüntelen; a te munkád olykor tán forrás, amelyből a gondterhes, ügyel-bajjal megrakott ember néhány pillanatra nyugalmat,

pihenést merít'".

Ha szabad egy személyes, mondhatni életre szóló, Haydnnel való "találkozás" emlékét föllevenítenem, akkor szólok arról a bizonyos gyönyörű cisz-moll szonátáról, amelynek a 3. tétele teljesen szokatlanul egy könnyed és légies, mégis mély régiókat megmozgató menüett – "most is hallom e dalt, elhangzott bar..." – és amely szonátát valamikor régen a budapesti konzervatóriumi felvételi vizsgán játszottam. Ez volt a kulcs, ami kinyitotta előttem a rögzött zenei pályához vezető kaput, és ezen az úton vándorlok azóta is.

Tóth Aladár, a híres zenekritikus szerint "Haydn a legéleterősebb beteljesedések költője, akinél senki sem érezhette boldogabban sajátjának a földi életét".

Az írásom elején megkérdőjeleztem az "ünnep" szót egy halálos évfordulóval kapcsolatosan. Tévedtem: mert csak az halhat meg, aki megszületett. Joseph Haydn születése a zenei és egyéb világ egyik legnagyobb ünnepének mondható, amelynek emlékére nemcsak most, de mindig meggyújthatjuk az örömtüzeket.

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala

Húsvéti locsoló versek

Kerek erdőben jártam,
kék ibolyát láttam.
El akart hervadni.
Szabad-e locsolni?

Én kis kertész legény vagyok,
rózsavízzel locsolgokodok!
Úgy locsolom a lányokat,
mint kertész a virágokat!
Szabad-e locsolni?

Én még kicsi vagyok,
verset mondani nem tudok.
Majd jönnek a nagyok,
mondanak azok.
Szabad-e locsolni?

Ennek a fának van egy rózsafája,
a fának egy bimbója.
Én a bimbót megöntözöm,
a hímes tojást megköszönöm!

Erdőn-mezőn nyitott szemmel,
sok virágra lel az ember.
Én most őket megöntözöm,
a piros tojást megköszönöm!
Szabad-e locsolni?

Rózsa, rózsa szép virágszál,
szálló szélben hajladozzál.
Napsütésben nyiladozzál,
meglocsollak, illatozzál!

Ajtó mellett állok,
Piros tojást várok.
Ha nem adják párjával,
Elszökök a lányával!

Végre itt a húsvét reggel,
Minden legény korán felkel.
Vödrot, korsót kútba merít,

Leönti a lányok fejét.
Szabad-e locsolni?

Ennek a háznak udvarában szép kis bimbó nő.
Nevelje majd szépre, jóra a Teremtő!
Vizet hoztam a tövére, szálljon áldás a fejére!
Istentől azt kérem, piros tojás a bérem!
Szabad-e locsolni?

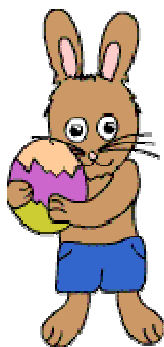
Korán reggel útra kéltem,
se nem ittam, se nem ettem.
Tarisznya húzza a vállam,
térdig kopott már a lábam.
Bejártam a fél országot.
A legszebbre most találtam,
hogy megöntözsem, alig vártam.
Piros tojás, fehér nyuszi,
locsolásért jár a puszi!

Nem baj, hogy én kicsi vagyok,
Verset mondok, mint a nagyok.
Mondókámat megtanultam,
Locsolómat is elhoztam,
Azért, mert én kicsi vagyok,
Piros tojást én is kapok!

Itt a húsvét, eljött végre
A szép lányok öröme
Mert a lányok szép virágok
Illatos víz illik rájuk
Ne fuss hát el, szép virágom,
Locsolónak csók jár, három.

E szép házba nyitottam,
Nefelejcsét találtam,
Nem hagyhatom hervadni,
Meg szabad-e locsolni?

Rózsavíz a kezembe,
Hadd öntsem a fejedre!

Figyelő**Figyelő****Figyelő****ELŐZETES**

A **Bornemisza Péter Társaság** következő, májusi meghívottja: **Orosz István** (1951) grafikus, festő, rajzfilmrendező, érdemes művész, a A Pannónia Filmstúdió rendezője, a Magyar Iparművészeti Főiskola vendégtanára, a Széchenyi Művészeti Akadémia levelező tagja, számos nemzetközi kiállítás és filmfesztivál díjazottja. **2009. május 10., a hónap második vasárnapja, d.u. 17:30 órakor, Bécs 6., Capistrangasse 2/15.**

KIÁLLÍTÁSOK

**A nő dicsérete - Alfons Mucha, a szecesszió cseh mestere
Budapest, Szépművészeti Múzeum**

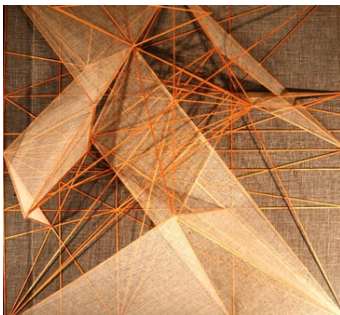

A Cseh Köztársaság európai uniós elnöksége idején, 2009-ben, az EU tagországok több fontos kulturális eseménynek adnak helyszínt. Az egyik legjelentősebb közülük a Budapesti Tavasz Fesztivál idején a Szépművészeti Múzeumban Alfons Mucha (1860-1939), életművének legkiválóbb darabjaiból megrendezésre kerülő kiállítás. A kiállítás a művész párizsi, amerikai és cseh korszakának legszebb plakátjait, festményeit, rajzait és fényképeit mutatja be, és azt az inspirációs és kreatív lehetőséget tárja fel, amelyet a női ábrázolások nyújtottak Mucha számára. A kiállítás 2009 június 7.-ig tekinthető meg.

Alfons Mucha – Bécs, Unterer Belvedere

A fenti kiállítással szinte egy időben látható Bécsben Alfons Mucha első gyűjteményes tárlata. Az itt bemutatott nagyformátumú festmények, pasztellek, grafikák, plakátok és enteriőrök meggyőző bizonyítékai a reklámgrafikus és dekoratív Alfons Mucha sokrétű és gazdag életművének. A tárlat június 1.-én zár.

Erst recht Avantgarde! (Csak azért is Avantgárd!)

A bécsi Collegium Hungaricum jelentős magángyűjteményeket bemutató kiállítás-sorozatába illeszkedik a március 5.-én megnyílt, a bécsi Bujdosó házaspár gyűjteményét a nagyközönség számára is elérhetővé tevő kiállítás. A kiállításon látható művek többségében az 1962 óta Párizsban, majd később Bécsben is megjelenő *Magyar Műhely* című avantgárd irodalmi folyóirat baráti köréhez tartozó képzőművészek (Megyik János, Maurer Dóra, Pátkai Ervin, Gáyor Tibor, Csutak Magda, T. Bortnyik Éva és mások) munkái, valamint a *Magyar Műhely* három szerkesztőjének Nagy Pálnak, Papp Tibornak és Bujdosó Alparnak vizuális irodalmi alkotásai. A kiállítás április 9.-én zár.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Tel.: +43/6767196330.
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT581100000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW